

نگاهی به بازار ارز و طلا و نفت در سال ۱۳۸۶

احمدرضا ستاورز*

سال ۱۳۸۶ با رکود ملایم و تورم در اقتصاد آمریکا و اروپا همراه بود. به دلیل وضع اقتصادی نامناسب ایالات متحده آمریکا که خود را در کاهش حجم فعالیتهای اقتصادی، کسری بودجه و تراز تجاری این کشور نشان داد میانگین سالیانه نرخ برابری دلار آمریکا در برابر یورو و این در بازار نیویورک به حدوده ۰/۷۰۹۸ و ۱۱۴/۷۶۶۴ رسید که نسبت به سال ۱۳۸۵ به ترتیب کاهش ۹ و ۱/۹ درصدی را نشان می‌داد. با این حال در بازار ارز داخلی، به دلیل وجود تورم و اقدامهای تثبیتی بانک مرکزی شاهد کاهش قابل توجهی در ارزش اسمی دلار نبودیم.

با تداوم کاهش ارزش دلار در بازارهای مالی بین‌المللی، بانک مرکزی از آذر ۱۳۸۶ دلار آمریکا را به عنوان ارز اصلی مبادلات خود کنارگذازد و یورو پول واحد اروپا را به عنوان ارز اصلی خود برگزید. تشدید رکود اقتصادی آمریکا و کاهش نرخ بهره و شاخصهای قیمت بورس این کشور موجب حرکت نقدینگی بین‌المللی به سمت معاملات کاغذی نفت خام و تقاضا برای طلا شد و به رشد شدید قیمت این کالاها انجامید. به این ترتیب قیمتهای جهانی نفت در طول این سال رشد بیش از ۵۰ درصد را تجربه کرد و در پی افزایش قیمتهای جهانی نفت و تورم، بازار طلا مورد توجه سرمایه‌گذاران بین‌المللی قرار گرفت و میانگین قیمت هر اونس طلا در طول سال ۱۳۸۶ با رشد ۴۲ درصدی مواجه شد.

واژه‌های کلیدی: نرخ برابری ارز، قیمت هر اونس طلا، شاخص قیمت بورس، نرخ بهره، قیمت هر بشکه نفت خام سبک اوپک.

۱. مقدمه

میانگین ماهانه قیمت فروش هر اونس طلا در بازار نیویورک از ۶۸۵/۶ دلار آمریکا در فروردین‌ماه سال ۱۳۸۶ به حدود ۹۷۱/۲ دلار در اسفندماه رسید که بیان‌کننده رشد ۴۱/۷ درصدی است. میانگین قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورک در سال ۱۳۸۶ معادل ۷۶۰/۶ دلار آمریکا بود که نسبت به مقدار مشابه سال قبل ۲۱/۶ درصد افزایش نشان می‌داد.

* کارشناس گروه ارز، معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی

میانگین ماهانه قیمت هر بشکه نفت خام سبک اوپک نیز از ۶۲/۱ دلار آمریکا در فروردین ماه به ۹۷/۱ دلار آمریکا در اسفند ماه رسید که نشان‌دهنده رشد ۵۶/۴ درصدی است.

نرخ برابری هر دلار آمریکا در برابر یورو، یین ژاپن و یوان چین در بازار نیویورک به ترتیب از متوسط ۰/۷۴۶، ۱۱۸/۶۵ و ۷/۷۲۵ در فروردین ۱۳۸۶ با سیری نزولی به ترتیب به ۰/۶۵۶۸، ۱۰۳/۷۹ و ۷/۱۱۲۷ در اسفند رسید که بیان‌کننده کاهش ۱۲، ۱۲/۵ و ۷/۹ درصدی است. به این ترتیب طی سال ۱۳۸۶ در بازارهای مالی بین‌المللی شاهد کاهش ارزش دلار آمریکا در مقابل ارزهای معتبری مانند یورو، پوند، ین و سیر صعودی قیمت‌های جهانی نفت و طلا بوده‌ایم.

در بازار داخلی، میانگین قیمت ماهانه فروش دلار آمریکا از ۹۳۱۳ ریال در فروردین به ۹۲۸۴ ریال در اسفند رسیده است که ۰/۳ درصد کاهش را نشان می‌دهد.

میانگین قیمت ماهانه فروش یورو، پوند انگلیس، دلار کانادا و یکصد ین ژاپن نیز به ترتیب از ۱۲۴۷۰، ۱۸۳۲۵، ۸۱۲۰ و ۷۸۱۲ ریال در فروردین ۱۳۸۶ به ۱۴۰۲۷، ۱۸۴۸۰، ۹۵۰۰ و ۸۸۰۷ ریال در اسفند رسید که نشان‌دهنده رشدی معادل ۱۲/۵، ۰/۸، ۱۷، ۱۲/۷ درصد است.

پیش از آذر ماه ۱۳۸۶، دلار آمریکا در بازار ارز تهران، توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مدیریت می‌شد و سایر اسعار معتبر در بازار داخلی نوسانهای بالاتری را در نتیجه تغییرات نرخ برابری خود تجربه می‌کردند. بانک مرکزی از آذر ماه ۱۳۸۶ دلار آمریکا را به عنوان ارز اصلی مبادلات خود کنارگذارد و یورو پول واحد اروپا را به عنوان ارز اصلی خود برگزید. به این ترتیب طرح کنترل نوسانهای غیرعادی نرخ ارز در بازار داخلی از آذر ۱۳۸۶ به بعد در مورد یورو پول واحد اروپا به مورد اجرا گذارده شد.

ارزش دلار آمریکا در سال ۱۳۸۶ در بازارهای بین‌المللی ارز در برابر یورو، یوان چین و ین ژاپن به ترتیب معادل ۱۲، ۷/۹ و ۱۲/۵ درصد سقوط کرد اما در بازار ارز تهران به دلیل تثبیت نرخ دلار آمریکا در هشت ماهه اول سال ۱۳۸۶ و نرخ بالای تورم داخلی، فقط شاهد کاهش ۰/۳ درصدی ارزش اسمی آن در مقابل ریال بوده‌ایم.

در بازار نفت اعتبار دلار مورد تشکیک قرار گرفت. دبیر کل سازمان اوپک در مصاحبه با هفته‌نامه اقتصادی *خاورمیانه* عنوان کرد که اوپک در حال بررسی تغییر قیمت‌گذاری نفت از دلار آمریکا به یورو است. عبدالله البدری دبیر کل اوپک علت این تصمیم را مقابله با کاهش ارزش دلار آمریکا در بازارهای ارز ذکر کرده است.

در سال ۱۳۸۶ میانگین قیمت ماهانه هر عدد سکه بهار آزادی طرح قدیم و جدید در بازار تهران به ترتیب از ۱۷۹۳۹۰۰ و ۱۵۴۳۵۰۰ ریال در فروردین به ۲۵۶۴۶۲۰ و ۲۲۳۷۸۵۰ ریال در اسفند رسید که به ترتیب بیان‌کننده رشدی معادل ۴۳ و ۴۵ درصد است. برآورد قیمت واقعی سکه بهار آزادی طرح جدید در بازار تهران با توجه به قیمت‌های جهانی طلا و نرخ دلار آمریکا در بازار تهران

نگاهی به بازار ارز و طلا و نفت در سال ۱۳۸۶ ۶۷

از متوسط ۱۵۳۳۳۸۳ ریال در فروردین با سیری صعودی به ۲۲۰۳۵۹۸ ریال در اسفند افزایش یافت. میانگین قیمت سکه بهار آزادی طرح جدید در بازار تهران، ۱۷۲۹۱۳۰ ریال بوده است که به قیمت برآوردی آن (۱۷۳۷۲۵۰ ریال) آن بسیار نزدیک بود. این موضوع نشان می‌دهد که قیمت سکه در بازار تهران با تغییرات در بازارهای بین‌المللی هماهنگ بوده یا به عبارتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مدیریت قابل قبولی را در بازار سکه از خود نشان داده است.

با این نگاه اجمالی به مبحث، ابتدا به تحولات اقتصادی ایالات متحده آمریکا در سال ۱۳۸۶ اشاره می‌کنیم. سپس تحولات بازار نفت، ارز و طلا را در داخل و خارج از کشورمان مورد بررسی قرار داده و دلایل تغییرات قیمتی در هر قسمت را ارزیابی می‌کنیم. این تحلیل به صورت دوماهانه انجام خواهد شد.

۲. رکود ایالات متحده در سال ۱۳۸۶ و تأثیر آن بر بازارهای مالی بین‌المللی

از اوایل سال ۱۳۸۶ علانم رکود ملایم اقتصادی در آمریکا خود را نشان داد. محرک اصلی رکود اقتصادی در ایالات متحده بخش مالی اقتصاد بود. مشکل بخش مالی اقتصاد آمریکا از بازار وام‌های رهنی شروع شد. اقساط و سود پرداختی وام مسکن در سالهای ابتدایی وام پایین است اما سال به سال افزایش پیدا می‌کند. از آنجایی که قیمت دارایی مسکن نیز سال به سال افزایش پیدا می‌کرد، دریافت این وامها توجیه اقتصادی لازم را داشت. حال اگر شرایط به نحوی تغییر پیدا کند که قیمت مسکن کاهش پیدا کند، برگرداندن وام برای افراد به صرفه نخواهد بود و این به معنای وجود ریسک بالا در بازار وام رهنی بود. در پی این وضع میزان اعتبارات پرداختی کاهش یافت و رکود در بخش مسکن پدیدار شد. از سوی دیگر سقوط بازار سهام به کاهش ثروت خانوارها انجامید و این امر نیز به کاهش مصرف کمک کرد. بحران ایجاد شده در بخش مالی اقتصاد، رفته رفته بخش واقعی اقتصاد را نیز تحت تأثیر قرار داد و نرخ بیکاری افزایش یافت. تحلیلگران بازارهای مالی پیدایش مازاد منابع در بازارهای مالی را ریشه بحران مالی فعلی می‌دانند. آنها بر این باورند که افزایش پس‌انداز در چین، اقتصادهای نوظهور و کشورهای عضو اوپک باعث سرازیر شدن منابع یادشده به بازارهای مالی شده است. با پیدایش مازاد منابع در بازارهای مالی، بازارهای اعتباری قیمت ریسک را بیش از حد پایین آوردند یعنی متقاضیان وام، سرمایه‌گذاری‌های پر ریسکی را انجام می‌دادند ولی بازار اعتبارات این نکات را در قیمت تسهیلات اعطایی به آنها لحاظ نمی‌کرد.

بانک مرکزی آمریکا نرخ بهره را از ۵/۲۵ درصد در فروردین ۱۳۸۶ به حدود دو درصد در فروردین ۱۳۸۷ کاهش داد که کاهشی معادل ۶۲ درصد را نشان می‌داد. روند کاهشی نرخ بهره در آمریکا در سال ۱۳۸۶ نتوانست تحرک لازم را در اقتصاد رو به رکود این کشور ایجاد کند.

تحلیلگران اقتصادی افزایش حدود ۵۶ درصد قیمت‌های جهانی نفت و تورم قیمت‌ها در اروپا و آمریکا را از عوامل مؤثر در ناکارایی کاهش نرخ بهره دلار آمریکا در سال ۱۳۸۶ قلمداد کردند.

نقطه قوت اقتصاد آمریکا در سال ۱۳۸۶، رشد صادرات و کاهش کسری موازنه تجاری در این کشور بود. به نظر می‌رسد کاهش شدید ارزش برابری دلار آمریکا در مقابل ارزهای معتبر در بازارهای بین‌المللی در سال ۱۳۸۶، محرک اصلی افزایش صادرات و کاهش کسری موازنه تجاری این کشور بوده باشد.

به این ترتیب در سال ۱۳۸۶، اقتصاد جهانی با رکود ملایمی همراه شد. در نتیجه این رکود و افزایش قیمت‌های جهانی نفت، تورم در اقتصاد غرب ظاهر شد و در پی آن بازار سهام نیز راکد شد. در نتیجه، سرمایه‌گذاران بین‌المللی، بازار طلا و نفت را به عنوان محل امنی برای حفظ ارزش دارایی‌های خود در نظر گرفتند و به این ترتیب موجب افزایش بیشتر قیمت‌های جهانی نفت و طلا در این سال شدند.

۳. مهمترین تحولات بازار نفت، ارز و طلا در ماههای فروردین و اردیبهشت

میانگین ماهانه قیمت هر بشکه نفت خام سبک اوپک از ۶۲/۲ دلار آمریکا در فروردین ۱۳۸۶ به ۶۳/۷ دلار در اردیبهشت رسید که رشدی معادل ۲/۴ درصد را نشان می‌داد. میانگین ماهانه قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورک از ۶۸۵/۶ دلار آمریکا در فروردین ۱۳۸۶ به حدود ۶۷۶/۶ دلار در اردیبهشت ۱۳۸۶ رسید که نشان‌دهنده ۱/۳ درصد کاهش است. میانگین ماهانه نرخ برابری دلار آمریکا در بازار نیویورک در برابر یورو، پوند انگلیس و ین به ترتیب به ۰/۷۳۶۴، ۰/۵۰۲۳ و ۰/۸۳۲ در اردیبهشت ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل آن تغییراتی معادل ۱/۹-، ۰/۷۱- و ۰/۹۸ درصد را نشان می‌دهد.

به این ترتیب طی دوره دو ماهه فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۶ در بازارهای مالی بین‌المللی شاهد افزایش قیمت‌های جهانی نفت خام و سیر نزولی قیمت جهانی طلا و نرخ برابری دلار آمریکا در بازارهای ارزی بین‌المللی بوده‌ایم. تحلیلگران بازار نفت، انتشار ارقام موجودی انبار نفت آمریکا، مشکلات پالایشگاهها و عوامل فنی را از عوامل مؤثر در افزایش ۲/۴ درصدی قیمت‌های جهانی نفت در ماههای فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۶ دانستند. طبق آمارهای منتشر شده موجودی انبار نفت آمریکا در اردیبهشت به حدود ۳۳۵/۶ میلیون بشکه رسید که نسبت به مدت مشابه سال قبل آن کاهشی معادل ۳/۲۶ درصد را نشان می‌دهد.^۱

پدیده قابل ذکر طی دوره دو ماهه یادشده در بازارهای ارزی بین‌المللی کاهش قابل توجه ارزش برابری ین در مقابل سایر ارزها بوده است. تحلیلگران بازارهای مالی در تحلیل روند کاهشی

نگاهی به بازار ارز و طلا و نفت در سال ۱۳۸۶ ۶۹

ارزش ین معتقد بودند که چون نرخ بهره ین در حدود ۰/۵ درصد بود و این نرخ در مقایسه با نرخ بهره سایر کشورهای صنعتی بسیار پایین تر بود، در نتیجه با تبدیل میلیاردها ین به سایر ارزهای بازده بالاتر، عرضه ین به بازار افزایش یافت و موجب کاهش ارزش آن در مقابل سایر ارزهای معتبر در بازارهای مالی شد. طی این دوره نرخ بهره دلار آمریکا و یورو در حدود ۵/۲۵ و ۳/۷۵ درصد ثابت ماند و نرخ بهره پوند انگلیس با ۰/۲۵ درصد افزایش به حدود ۵/۵ درصد رسید.^۱

مجادلات آمریکا و اروپا با چین برای آزادسازی نرخ برابری یوان چین طی ماههای فروردین و اردیبهشت ادامه یافت. در فروردین ۱۳۸۶، بانک مرکزی چین درخواست صندوق بین‌المللی پول را برای آزادسازی نرخ برابری یوان رد کرد و آن را یک توصیه جهت‌دار از صندوق بین‌المللی پول به سود کشورهای غربی دانست. دولت آمریکا در فروردین ماه تعرفه‌ای را برای واردکنندگان کاغذ از چین برقرار کرد و تهدید کرد که در آینده تعرفه‌های جریمه‌ای برای دیگر اقلام صادراتی چین برقرار خواهد شد. در اردیبهشت ۱۳۸۶ و در آستانه برگزاری اجلاس سران هشت کشور صنعتی، بانک مرکزی چین در اقدامی محدود نرخ برابری یوان به دلار آمریکا را ۰/۵ درصد افزایش داد. اعلام سیاست افزایش ارزش برابری یوان به دلار آمریکا در شرایطی اتفاق افتاد که کنگره آمریکا، لایحه مبارزه با کسری تجاری ایالات متحده در برابر چین را در دستور کار خود قرار داده بود.

لازم به یادآوری است ارزش برابری یوان چین در مقابل دلار آمریکا از سال ۲۰۰۵ تا ابتدای سال ۲۰۰۷، ۵/۷۶ درصد افزایش یافته‌است. آمریکاییها معتقدند که این افزایش باید ۴۰ درصد باشد تا شرایط برابر تجاری بین دو کشور به وجود بیاید. نرخ برابری دلار آمریکا در برابر یوان چین در اردیبهشت ماه در بازار نیویورک به حدود ۷/۶۹۳۶ رسید که نسبت به فروردین ماه حدود ۰/۵ درصد کاهش را نشان می‌دهد.

طی دوره دو ماهه فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۶، قیمت طلا در بازارهای بین‌المللی سیری نزولی را طی کرد. به نظر می‌رسد که فروش طلا توسط بانکهای مرکزی کشورهای اروپایی مهم‌ترین عامل کاهش قیمتهای جهانی طلا طی این دوره بوده است. بانک مرکزی اسپانیا به تنهایی طی ماههای آوریل و مارس سال ۲۰۰۷ حدود ۱/۳ میلیون اونس طلا را در بازارهای بین‌المللی به فروش رساند.^۲ بانک مرکزی آلمان در گزارش تحقیقاتی خود در اردیبهشت ۱۳۸۶ پیش‌بینی کرد که با توجه به تحولات نرخ برابری دلار آمریکا در بازارهای ارزی و پیش‌بینی تغییرات نرخ بهره در آمریکا، قیمت طلا در بازارهای بین‌المللی در ماههای آینده سیری صعودی را ببیند.^۳

۱. بررسی وضع اقتصادی - ارزی کشورهای عمده، شماره ۵، ۱۳۸۶/۲/۵.

۲. بررسی وضع اقتصادی - ارزی کشورهای عمده، شماره ۵، ۱۳۸۶/۲/۲۳.

۳. همان

بازارهای داخلی ارز و طلا در طی دوره دو ماهه فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۶ تحت تأثیر دو عامل قرار داشت: دستگیری ۱۵ ملوان انگلیسی در منطقه اروند رود توسط نیروهای جمهوری اسلامی ایران و حضور همزمان جمهوری اسلامی ایران، انگلیس و آمریکا در کنفرانس شرم‌الشیخ مصر و موافقت این کشورها برای مذاکرات رو در رو.

با خاتمه مسالمت‌آمیز جریان دستگیری ملوانان انگلیسی توسط جمهوری اسلامی ایران و حضور همزمان جمهوری اسلامی ایران و کشورهای انگلیس و آمریکا در کنفرانس شرم‌الشیخ، بازارهای داخلی ارز و طلا به آرامش نسبی رسیدند و تغییرات قیمت‌های ارز و سکه در بازار تهران در این دوره بیشتر ناشی از نوسانهای شاخصهای بین‌المللی در بازارهای مالی بوده است.

میانگین ماهانه قیمت فروش دلار آمریکا، یورو و پوند انگلیس در بازار تهران در اردیبهشت به حدود ۹۲۹۳، ۱۲۶۴۵ و ۱۸۴۹۰ ریال رسید که نسبت به ماه قبل آن تغییراتی معادل $۰/۲$ ، $۱/۳$ و $۰/۹$ درصد را نشان می‌داد.

میانگین ماهانه قیمت فروش دلار کانادا در بازار تهران در اردیبهشت به حدود ۸۴۳۰ ریال رسید که نسبت به ماه قبل آن رشدی معادل $۳/۸$ درصد را نشان می‌داد که بیشترین میزان رشد را در میان سایر ارزها به خود اختصاص داده بود. دست‌اندرکاران بازار ارز تهران بر این باورند که قیمت فروش دلار کانادا در بازار داخلی ارز، علاوه بر تبعیت از نرخ برابری دلار کانادا در بازارهای جهانی، تحت تأثیر قیمت‌های جهانی نفت قرار دارد. به این ترتیب که با افزایش قیمت‌های جهانی نفت، ارزش ریالی دلار کانادا در بازار داخلی ارز اوج می‌گیرد و با کاهش قیمت‌های جهانی نفت، افت پیدا می‌کند.

میانگین قیمت فروش سکه بهار آزادی طرح جدید در بازار تهران در اردیبهشت به حدود ۱۵۱۶۴۰۰ ریال رسید که نسبت به ماه قبل آن کاهشی معادل $۱/۸$ درصد را نشان می‌داد. برآورد قیمت ماهانه سکه بهار آزادی در بازار تهران با در نظر گرفتن قیمت جهانی طلا و نرخ دلار آمریکا در بازار تهران به حدود ۱۵۴۲۵۸۰ ریال در اردیبهشت رسید. با مقایسه قیمت سکه در بازار تهران و برآورد قیمت آن می‌بینیم که میانگین قیمت فروش سکه در بازار تهران در اردیبهشت پایین‌تر از حد انتظار و برآورد قیمت آن بوده است و این امر نشان‌دهنده وجود ثبات در بازار سکه و کاهش تقاضای سفته‌بازانه آن طی دو ماهه اول ۱۳۸۶ بوده است.

بانک مرکزی کویت در اردیبهشت ۱۳۸۶ اعلام کرد که دولت کویت تصمیم گرفته است تا سبدی از ارزهای مختلف را جایگزین دلار آمریکا کند و از این طریق ارزش دینار خود را تثبیت کند. کویتی‌ها معتقدند که کاهش مداوم ارزش دلار آمریکا در بازارهای مالی بین‌المللی، آنها را مجبور به این اقدام کرده است. اعضای شورای همکاری خلیج فارس، پیش از این توافق کرده بودند که ارزش پول واحد کشورهايشان را بر اساس دلار آمریکا تعیین کنند. کاهش مداوم و پی در پی

نگاهی به بازار ارز و طلا و نفت در سال ۱۳۸۶ ۷۱

ارزش برابری دلار آمریکا در بازارهای ارزی بین‌المللی سبب سردرگمی و بلاتکلیفی این کشورها شده بود.

۴. مهم‌ترین تحولات بازار نفت، ارز و طلا در ماههای خرداد و تیر میانگین قیمت هر بشکه نفت خام سبد اوپک از ۶۶/۲ دلار آمریکا در خرداد به ۷۰/۳ دلار در تیرماه رسید که نشان‌دهنده رشد ۶/۲ درصدی است.

میانگین ماهانه قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورک از ۶۵۶/۸ دلار آمریکا در خرداد ماه به حدود ۶۵۸/۸ دلار آمریکا در تیرماه رسید که رشدی معادل ۰/۳ درصد را نشان می‌دهد. قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورک از ابتدای سال ۱۳۸۶ تا انتهای تیرماه همین سال با سیری نزولی ۳/۹ درصد کاهش داشته است. برای تحلیل نوسانهای قیمت طلا در بازارهای جهانی به دو دسته عوامل اشاره می‌کنیم:

الف- عوامل مؤثر در کاهش قیمت‌های جهانی طلا طی چهار ماهه اول سال ۱۳۸۶
تحلیلگران بازارهای مالی، فروش طلا توسط بانکهای مرکزی ۱۵ کشور اروپایی را از عوامل مهم کاهش قیمت‌های جهانی طلا در طول چهار ماه ابتدایی سال ۱۳۸۶ دانستند.^۱ فروش طلا توسط این بانکها در راستای معاهده سپتامبر سال ۲۰۰۴، ۱۵ کشور اروپایی مبنی بر محدودیت فروش سالیانه طلا در سطح ۵۰۰ تن در طی پنج سال منتهی به سپتامبر سال ۲۰۰۹ بود. بر طبق گزارشهای منتشر شده، بانک مرکزی اسپانیا به تنهایی در هر یک از ماههای مارس و آوریل سال ۲۰۰۷ حدود ۴۰ تن و در ماه می همین سال حدود ۳۰ تن طلا در بازارهای جهانی فروخت.

ب- عوامل مؤثر در افزایش ۰/۳ درصد قیمت جهانی طلا در تیر نسبت به خرداد ۱۳۸۶
تحلیلگران بازارهای مالی برای افزایش قیمت‌های جهانی طلا در تیر ۱۳۸۶ نسبت به ماه قبل این عوامل را مؤثر دانستند:

- کاهش ارزش دلار آمریکا در بازارهای جهانی ارز: نرخ برابری دلار آمریکا در مقابل ارزهای معتبری مانند یورو، پوند انگلیس و یوان چین در تیرماه نسبت به ماه قبل کاهشی معادل ۱/۵، ۱/۲ و ۰/۶ درصد را نشان داد.

- افزایش قیمت‌های جهانی نفت در تیرماه: طبق آمارهای ارائه شده از سایت اختصاصی اوپک، قیمت هر بشکه نفت خام سبد اوپک در تیرماه ۱۳۸۶ نسبت به ماه قبل آن رشد ۶/۲ درصدی داشت. به این ترتیب در پی تضعیف دلار و افزایش قیمت‌های جهانی نفت، تقاضای جهانی برای خرید طلا افزایش یافت. به عقیده گروهی از تحلیلگران بازارهای مالی، کاهش بهای سهام در بازارهای

بین‌المللی نیز از عوامل مؤثر در سیر صعودی قیمت جهانی طلا در بازارهای جهانی در تیرماه بوده است. معمولاً افزایش نرخ بهره بر بهای سهام تأثیر منفی می‌گذارد زیرا از یک سو هزینه وام مورد نیاز مؤسسه‌ها و شرکتها را بیشتر می‌کند و از سوی دیگر باعث جذابیت بیشتر سپرده‌های بانکی در مقایسه با خرید و یا نگهداری سهام می‌شود. یادآوری می‌شود که در تیرماه سال ۱۳۸۶ نرخ بهره پوند انگلیس به حدود ۵/۷۵ درصد افزایش یافت و نرخ بهره یورو و دلار آمریکا در حدود ۴ و ۵/۲۵ درصد تثبیت شد.

میانگین قیمت هر بشکه نفت خام سبک اوپک از ۶۶/۲ دلار آمریکا در خرداد ماه به حدود ۷۰/۳ در تیرماه ۱۳۸۶ رسید که نشان‌دهنده رشدی معادل ۶/۲ درصد بود. تحلیلگران بازار نفت مجموعه عواملی را در افزایش قیمتهای جهانی نفت طی دوره دو ماهه یاد شده مؤثر دانستند:

- کاهش تولید نفت و گاز دریای شمال به دلیل انجام تعمیرات،
- مخالفت اوپک با افزایش سطح تولید،
- خریدهای سوداگرانه نفت خام،
- انتشار ارقام موجودی انبارهای نفت خام آمریکا.

یادآوری می‌شود سازمان بین‌المللی انرژی در نهم جولای سال ۲۰۰۷ اعلام کرد که تقاضای جهانی نفت خام تا سال ۲۰۱۲ بیش از آنچه انتظار می‌رفت، رو به افزایش خواهد بود. این در حالی است که افزایش تولید این فرآورده رو به کندی است و با توجه به این موضوع بازار نفت خام در آینده با کمبود عرضه روبرو می‌شود.^۱

طی دوره دو ماهه خرداد و تیر سال ۱۳۸۶ بانک مرکزی انگلیس نرخ بهره خود را تا حدود ۵/۷۵ درصد افزایش داد و بانکهای مرکزی اروپا و آمریکا نرخهای بهره خود را در حدود ۴ و ۵/۲۵ درصد ثابت نگه داشتند.

تغییر سیاستهای پولی چین طی این دوره از اخبار مهم در بازارهای مالی بین‌المللی بود. چینی‌ها در این دوره تحت فشارهای کشورهای صنعتی غرب، به طور محدودی با شناورسازی برابری یوان در بازارهای ارزی بین‌المللی موافقت کردند و سپس نرخ بهره در داخل کشور خود را نیز افزایش دادند. نرخ بهره بر پس‌انداز از ۰/۲۷ درصد به ۳/۰۶ درصد و نرخ بهره بر وام های بانکی از ۰/۱۸ درصد به ۶/۵۷ درصد در این کشور افزایش یافت.

طی دوره یادشده نمایندگان جمهوری اسلامی ایران، آمریکا و عراق در بغداد نشست چهارساعته را به منظور هماهنگی در مورد اوضاع داخلی عراق برگزار کردند. همچنین رئیس مجلس نمایندگان آمریکا نیز از ادامه مذاکرات ایران و آمریکا در بغداد حمایت کرد و خواستار ادامه آن شد.

نگاهی به بازار ارز و طلا و نفت در سال ۱۳۸۶ ۷۳

تحلیلگران بازارهای مالی، نگرانی از روند حرکت اقتصاد آمریکا را که همراه با افزایش میزان ریسک در بازپرداخت وامهای رهنی در بخش مسکن این کشور بود علت اصلی کاهش ارزش برابری دلار آمریکا در تیرماه ۱۳۸۶ می‌دانستند. به این ترتیب سرمایه‌گذاران از فعالیت در بازار سرمایه و خرید سهام کنار رفته و به این ترتیب سایه‌های رکود فعالیتهای اقتصادی بر اقتصاد این کشور ظاهر می‌شود.

در بازار تهران نیز میانگین قیمت فروش دلار آمریکا، یورو، پوند انگلیس و دلار کانادا به ترتیب به حدود ۹۳۱۴، ۱۲۷۱۰، ۱۸۷۷۰ و ۸۹۲۹ ریال در تیرماه ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل به ترتیب رشدی معادل ۰/۲، ۱/۴، ۲/۳ و ۱/۷ درصد را نشان می‌داد.

میانگین ماهانه قیمت هر عدد سکه بهار آزادی طرح قدیم و جدید به ترتیب به ۱۶۸۹۴۰۰ و ۱۴۹۷۷۴۰ ریال در تیرماه ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل آن تغییراتی معادل ۰/۳ و ۰/۷ درصد را نشان می‌داد.

برآورد ماهانه قیمت سکه بهار آزادی در تیرماه ۱۳۸۶ معادل ۱۴۹۸۶۷۰ ریال را نشان می‌داد که با قیمت سکه در بازار تقریباً برابر بود. به این ترتیب در دوره دو ماهه خرداد و تیر ۱۳۸۶ در بازار طلای تهران ثبات بالایی را مشاهده می‌کنیم و این امر به دلیل نبود تقاضای سفته‌بازانه در بازار بود.

۵. مهم‌ترین تحولات نفت، بازار ارز و طلا در ماههای مرداد و شهریور

میانگین ماهانه قیمت هر بشکه نفت خام سید اوپک از ۶۹/۹ دلار آمریکا در مردادماه ۱۳۸۶ به ۷۱/۸ دلار در شهریور ماه رسید که رشدی معادل ۳ درصد را نشان می‌داد.

میانگین ماهانه قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورک از ۶۶۷/۶ دلار آمریکا در مرداد ۱۳۸۶ به ۶۹۷/۳ دلار در شهریور ماه رسید که نشان‌دهنده رشدی معادل ۴/۵ درصد می‌باشد.

میانگین ماهانه نرخ برابری دلار آمریکا در بازار نیویورک در برابر یورو، پوند انگلیس، ین ژاپن و یوان چین به ترتیب به حدود ۰/۷۲۷۴، ۰/۴۹۵۷، ۱۱۵/۱۶۹۶ و ۷/۵۳۴۵ در شهریور ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل به ترتیب تغییراتی معادل ۰/۶-، ۰/۱۲، ۲/۳- و ۰/۴- درصد را نشان می‌داد.

به این ترتیب طی ماههای مرداد و شهریور ۱۳۸۶ در بازارهای مالی بین‌المللی شاهد افزایش قیمت‌های جهانی نفت و طلا و کاهش نرخ برابر دلار آمریکا در مقابل ارزهای معتبر بوده‌ایم.

نخستین جرقه‌های بحران در بخش مسکن در اقتصاد ایالات متحده آمریکا در اواخر مرداد ۱۳۸۶ زده شد. گزارشهای منتشر شده در مورد آمارهای مربوط به بخش مسکن نشان‌دهنده ناتوانی خریداران در بازپرداخت وام‌های رهنی بود. این امر باعث شد تا رئیس بانک مرکزی آمریکا در نیمه اول شهریور ماه اعلام کند این بانک آماده هر نوع اقدامی برای جلوگیری از سرایت آثار منفی

بحران اعتبار بر اقتصاد این کشور است.^۱ در پی شروع بحران در بخش مسکن ایالات متحده، بانک مرکزی این کشور در شهریور نرخ بهره دلار را از ۵/۲۵ درصد به ۴/۷۵ درصد کاهش داد. از سوی دیگر در نیمه شهریور ماه رئیس بانک مرکزی اروپا در مصاحبه‌ای احتمال افزایش نرخ بهره منطقه یورو را اعلام کرد و به این ترتیب موجب تضعیف دلار در برابر یورو شد.^۲ به دنبال کاهش ارزش برابری دلار آمریکا در بازارهای ارزی بین‌المللی در مقابل ارزهای عمده‌ای مانند یورو، ین و یوان چین، قیمت‌های جهانی طلا با سیری صعودی به ۷۳۱ دلار آمریکا برای هر اونس در انتهای شهریورماه رسید.

تحلیلگران بازارهای مالی در شهریور ماه، تداوم ضعف بازارهای سهام و بی‌ثباتی در بازارهای ارزی را مقدمه‌ای برای سرمایه‌گذاری در بازارهای طلا در ماه‌های آینده دانستند. آنها بر این باور بودند که از سال‌های گذشته قیمت طلا به هنگام بروز بحران‌های مالی به‌عنوان مأمن سرمایه‌گذاری، ترقی کرده است.

در مرداد ۱۳۸۶، روسیه صادرات نفت به منطقه اروپا را کاهش داد. این اقدام روسیه باعث شد تا نگرانی اروپا نسبت به وابستگی به منابع انرژی روسیه تحریک شود. پیش از این نیز در سال‌های گذشته روسیه چندین بار نسبت به قطع گاز صادراتی به برخی از کشورهای اروپایی اقدام کرده بود. کارشناسان نفتی مجموعه عوامل زیر را در افزایش قیمت نفت خام در شهریور ۱۳۸۶ مؤثر دانستند:

- نگرانی در اروپا نسبت به وابستگی این قاره به منابع انرژی روسیه،
 - انتشار آمار مربوط به کاهش موجودی انبار نفت و بنزین در ایالات متحده،^۳
 - هشدار آژانس بین‌المللی انرژی نسبت به دورنمای مبهم بازار نفت و گاز در پنج سال آینده،
 - وقوع یک گردباد گرمسیری موسوم به فلیکس^۴ در خلیج نفت‌خیز مکزیک.
- در بازار داخلی میانگین قیمت فروش دلار آمریکا، یورو، دلار کانادا و یکصد ین ژاپن به ترتیب با ۰/۴، ۰/۵، ۱/۲ و ۲/۶ درصد افزایش نسبت به ماه قبل به ترتیب به ۹۳۶۰، ۱۲۸۵۵، ۹۰۵۵، ۸۰۴۲ ریال رسید.

میانگین ماهانه قیمت فروش سکه بهار آزادی طرح جدید در شهریور ماه به ۱۵۵۷۸۴۰ ریال رسید که نسبت به ماه قبل آن رشدی معادل ۲/۹ درصد را نشان می‌دهد. میانگین برآوردی قیمت فروش سکه بهار آزادی طرح جدید در شهریور ۱۵۹۳۲۲۸ ریال بود. از مقایسه میانگین قیمت سکه طرح جدید و برآورد قیمت آن به این نتیجه می‌رسیم که قیمت سکه در بازار تهران در شهریورماه

۱. بررسی وضع اقتصادی - ارزی کشورهای عمده، شماره ۲۱، ۱۳۸۶/۶/۱۱.

۲. بررسی وضع اقتصادی - ارزی کشورهای عمده، شماره ۲۲، ۱۳۸۶/۶/۱۸.

۳. همان

نگاهی به بازار ارز و طلا و نفت در سال ۱۳۸۶ ۷۵

ارزان‌تر از برآورد قیمت واقعی آن بوده است. این امر نشان‌دهنده ثبات نسبی در بازار طلا و سکه تهران طی ماههای مرداد و شهریور ۱۳۸۶ است.

۶. مهم‌ترین تحولات بازار نفت، ارز و طلا در ماههای مهر و آبان

میانگین قیمت هر بشکه نفت خام سبد اوپک در بازارهای بین‌المللی به حدود ۸۶/۷ دلار آمریکا در آبان‌ماه ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل رشدی معادل ۱۲/۶ درصد را نشان می‌داد.

میانگین قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورک به حدود ۷۹۸/۶ دلار آمریکا در آبان‌ماه ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل و ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشدی معادل ۷/۳ و ۲۹/۴ درصد را نشان می‌داد. میانگین نرخ برابری دلار آمریکا در بازار نیویورک در برابر یورو، پوند انگلیس، ین ژاپن و یوان چین به حدود ۰/۶۸۸۳، ۰/۴۸۳۴، ۱۱۲/۶۴۰۴ و ۷/۴۴۷ در آبان‌ماه رسید که نسبت به ماه قبل به ترتیب کاهشی ۲/۴، ۱/۶، ۲/۸ و ۰/۷ درصد را نشان می‌داد. نرخ برابری دلار آمریکا در برابر یورو در آبان‌ماه ۱۳۸۶ در بازار نیویورک نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۲ درصد کاهش را نشان می‌داد. به این ترتیب طی دوره دو ماهه مهر و آبان ۱۳۸۶ در بازارهای مالی بین‌المللی شاهد افزایش قیمتهای جهانی نفت و طلا و کاهش ارزش برابری دلار آمریکا در بازارهای ارزی بین‌المللی در مقابل ارزهای معتبری مانند یورو، پوند، ین و یوان بوده‌ایم.

تحلیلگران بازار نفت برای افزایش ۱۲/۶ درصدی قیمت نفت خام طی ماههای مهر و آبان سال ۱۳۸۶ عوامل زیر را مؤثر دانستند:

- بحران ایجاد شده میان ترکیه و کردهای عراق در منطقه نفتی کرکوک،
- انتشار خبر مربوط به کاهش ذخائر نفت در ایالات متحده آمریکا توسط سازمان انرژی این کشور،
- نزدیک شدن فصل سرما،
- کاهش ارزش برابری دلار آمریکا در بازارهای ارزی بین‌المللی.

طبق گزارش اداره کل اطلاعات انرژی آمریکا، موجودی انبار نفت خام، بنزین و نفت حرارتی و دیزل در آخر ماه اکتبر ۲۰۰۷ نسبت به مدت مشابه سال قبل به ترتیب ۷/۵، ۶/۱ و ۵/۵ درصد کاهش داشته است.^۱

نرخ بهره دلار آمریکا در آبان‌ماه ۱۳۸۶ با ۰/۲۵ درصد کاهش به ۴/۵ درصد رسید.^۲ دست‌اندرکاران بازارهای ارزی روند نزولی نرخ بهره دلار آمریکا را از عوامل مؤثر در کاهش ارزش دلار در بازارهای جهانی می‌دانند. معاون بانک مرکزی روسیه در آبان‌ماه ۱۳۸۶ طی

۱. بررسی وضع اقتصادی - ارزی کشورهای عمده، شماره ۳۰، ۱۳۸۶/۸/۱۳، صفحه ۲۸.

۲. همان، صفحه ۴.

مصاحبه‌ای اعلام کرد که این کشور همچنان به متنوع سازی ذخایر ارزی ۴۵۱/۳ میلیارد دلاری خود ادامه خواهد داد.^۱

از سوی دیگر در اواسط آبان‌ماه ۱۳۸۶، نرخ تورم سالانه منطقه یورو ۲/۶ درصد اعلام شد که ۰/۳ درصد بالاتر از حد انتظار کارشناسان بوده است.

تقویت قابل توجه ارزش یورو در مقابل دلار آمریکا موجب نگرانی کشورهای صادرکننده اروپایی بوده است زیرا این کشورها از دست دادن بازار رقابتی صادراتی خود را نزدیک می‌دیدند. میانگین ماهانه قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورک با رشدی معادل ۷/۳ درصد به حدود ۷۹۸/۶ دلار آمریکا در آبان ماه رسید. تحلیلگران بازارهای مالی برای رشد قیمت طلا در این دوره عوامل زیر را مؤثر دانستند:

- ضعف دلار آمریکا در بازارهای ارزی بین‌المللی،

- سیر صعودی قیمت‌های جهانی نفت،

- ادامه کاهش نرخ بهره توسط بانک مرکزی آمریکا،

- معاملات سوداگرانه در سطح بین‌المللی.

در اواسط آبان ماه، اظهار نظر یک مقام چینی در رابطه با کاهش سهم دلار در ذخایر ارزی این کشور، موجب شد تا بازار طلا نسبت به این امر واکنش نشان دهد. دست‌اندرکاران بازارهای طلا بر این باور بودند که چین بخشی از ذخایر ارزی خود را به طلا تبدیل خواهد کرد.^۲

در بازارهای داخلی، به‌رغم کاهش قابل توجه ارزش برابری دلار آمریکا در بازارهای بین‌المللی در ماه‌های مهر و آبان ۱۳۸۶، متوسط قیمت فروش هر دلار آمریکا در بازار تهران در آبان‌ماه در حدود ۹۳۷۵ ریال بود که نسبت به ماه قبل تغییری را نشان نمی‌داد.

میانگین ماهانه قیمت فروش یورو، پوند انگلیس و ین ژاپن در بازار تهران در آبان‌ماه ۱۳۸۶ به ترتیب به ۱۳۶۲۵۰، ۱۹۴۵۰ و ۸۲۳۰ ریال رسید که نسبت به ماه قبل به ترتیب رشدی معادل ۲/۴، ۲/۱ و ۲/۵ درصد را نشان می‌داد.

میانگین ماهانه قیمت فروش سکه بهار آزادی طرح قدیم و جدید در آبان‌ماه ۱۳۸۶ در بازار تهران به ترتیب به حدود ۱۹۶۸۵۴۰ و ۱۸۵۶۱۳۰ ریال رسید که نسبت به ماه قبل به ترتیب رشدی معادل ۱۱/۵ و ۱۰/۹ و نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشدی معادل ۱۸/۱ و ۳۳ درصد را نشان می‌داد.

از نکات قابل توجه در بازار سکه تهران در آبان ماه، پیدایش مسئله قیمت‌گذاری سکه بر اساس سال ضرب سکه بوده است. تلاش مسئولان نیز برای مرتفع کردن این قضیه نتیجه‌ای در بر

۱. بررسی وضع اقتصادی- ارزی کشورهای عمده، شماره ۳۰، ۱۳۸۶/۸/۱۳، صفحه ۲.

۲. بررسی وضع اقتصادی- ارزی کشورهای عمده، شماره ۳۱، ۱۳۸۶/۸/۱۳، صفحه ۲۸.

نگاهی به بازار ارز و طلا و نفت در سال ۱۳۸۶ ۷۷

نداشت. بانک کارگشایی برای از بین بردن این وضع پیشنهاد ضرب سکه بدون تاریخ از ابتدای سال ۱۳۸۷ را دارد. از نکات قابل ذکر در بازار سکه بهار آزادی، وجود سکه‌های فراوان غیربانکی در بازار است. هنوز به طور رسمی هیچ نهادی مسئولیت مبارزه با ضرب سکه‌های غیر استاندارد را برعهده نگرفته است.

۷. مهم‌ترین تحولات بازار نفت، ارز و طلا در ماههای آذر و دی

میانگین قیمت هر بشکه نفت خام سید اوپک با $1/9$ درصد افزایش نسبت به ماه قبل به حدود $89/4$ دلار آمریکا در دی‌ماه ۱۳۸۶ رسید.

میانگین قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورک به حدود $860/9$ دلار آمریکا در دی‌ماه ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل آن رشدی معادل $7/2$ و نسبت به ماه مشابه سال قبل آن رشدی معادل $37/6$ درصد را نشان می‌داد.

میانگین نرخ برابری ارزش دلار آمریکا در بازار نیویورک در برابر یورو، یین ژاپن و یوان چین به ترتیب به حدود $0/6811$ ، $110/4379$ و $7/2762$ در دی‌ماه ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل آن کاهشی معادل $0/3$ ، $0/4$ و $1/4$ را نشان می‌داد. به این ترتیب طی دوره دو ماهه آذر و دی ۱۳۸۶ در بازارهای مالی بین‌المللی شاهد کاهش نسبی ارزش برابری دلار آمریکا و رشد جهانی قیمت‌های نفت و طلا بودیم.

تحلیلگران بازار نفت برای رشد قیمت‌های جهانی نفت طی دوره دو ماهه آذر و دی ۱۳۸۶ عوامل زیر را تأثیرگذار می‌دانند:

- شرایط جوی و سرد شدن هوا،
- نوسانها و ضعف ارزش دلار در بازارهای ارزی بین‌المللی،
- انتظارات بازارهای مالی برای کاهش نرخ بهره دلار در ایالات متحده (لازم به یادآوری است که انتظار کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو، باعث هجوم سرمایه‌ها به سمت بازار نفت شد)
- تقاضای سوداگرانه در بازار نفت.

افزایش $1/9$ درصدی قیمت‌های جهانی در بازار نفت در دی‌ماه در حالی صورت پذیرفت که طبق گزارش اداره کل اطلاعات انرژی آمریکا، موجودی انبار نفت خام در هفته منتهی به یازدهم ژانویه ۲۰۰۷ نسبت به هفته پیش آن $4/3$ میلیون بشکه افزایش داشت.^۱ ضمن آنکه در این مدت موجودی انبار بنزین و نفت حرارتی به ترتیب $2/2$ و $1/1$ میلیون بشکه افزایش یافت. کارشناسان بازارهای مالی برای رشد $7/2$ درصدی قیمت‌های جهانی طلا طی ماههای آذر و دی ۱۳۸۶ این عوامل را مهم دانستند:

- روند کاهشی ارزش دلار در بازارهای ارزی بین‌الملل،
 - سیر صعودی قیمت‌های جهانی نفت خام،
 - آشفتگی در بازارهای مالی طی دوره یادشده بانک یو بی اس^۱ سویس که از بزرگترین بانکهای جهان است، حدود ۱۰ میلیارد دلار از مطالبات خود را غیرقابل وصول اعلام کرد^۲. اعلام این خبر موجب فرار سرمایه‌ها به سمت بازار طلا به عنوان مأمّن سرمایه‌گذاری شد.
 - خرید و فروش‌های سوداگردانه طلا در بازارهای بین‌المللی،
 - ضعف شاخصهای قیمت سهام در بازارهای جهانی.
- ضعف شاخصهای قیمت سهام معمولاً موجب تقویت قیمت طلا در بازارهای جهانی می‌شود. به گزارش بی بی سی در اواخر دی‌ماه ۱۳۸۶، شاخص قیمت سهام بورس‌های آلمان، فرانسه، چین، کره جنوبی، سنگاپور، تایوان، فیلیپین و اسپانیا تحت تأثیر احتمال وقوع رکود اقتصادی در ایالات متحده با کاهش چشم‌گیری مواجه شد. این گزارش می‌افزاید که در برخی از بازارهای سهام نظیر هند، هنگ کنگ و فرانسه، بورس‌ها بزرگترین سقوط خود را پس از حوادث یازدهم سپتامبر سال ۲۰۰۱ تجربه کردند.^۳
- کاهش ارزش دلار آمریکا در بازارهای ارزی بین‌المللی را طی دوره دو ماهه آذر و دی ۱۳۸۶ تحت تأثیر این عوامل می‌دانند:
- دورنمای کاهش نرخ بهره دلار آمریکا (طی همین دوره بانکهای مرکزی انگلیس و آمریکا نرخ‌های بهره خود را به میزان ۰/۲۵ درصد کاهش دادند و بانک مرکزی اروپا نرخ بهره این منطقه را در سطح چهار درصد ثابت نگه داشت.)
 - نوسانهای قیمت طلا در بازارهای جهانی،
 - نوسانهای قیمت نفت خام در بازارهای جهانی.
- رئیس بانک مرکزی آمریکا در همین دوره، ضمن مصاحبه‌ای اعلام کرد که آشفتگی بازارهای مالی در هفته‌های اخیر، دورنمای اقتصادی کشور را تیره کرده است.^۴ بی‌اعتمادی بانکها نسبت به یکدیگر، موجب افزایش نرخهای بهره بین بانکی شده است و بانک مرکزی آمریکا برای جلوگیری از افزایش نرخهای بهره کوتاه‌مدت مجبور به کاهش نرخهای بهره فدرال است.
- تورم حوزه یورو در دسامبر ۲۰۰۷ به ۳/۱ درصد رسید. بانک مرکزی اروپا نرخ تورم را برای حوزه یورو در انتهای ۲۰۰۷ دو درصد هدف‌گذاری کرده بود. گروهی از اقتصاددانان اروپا از بانک

1. UBS

۲. گزارش بررسی وضع اقتصادی، ارزی کشورهای عمده، شماره ۳۶، ۱۳۸۶/۹/۲۵، صفحه ۲۴.

۳. روزنامه دنیای اقتصاد، سه شنبه، دوم بهمن ماه سال ۱۳۸۶.

۴. گزارش بررسی وضع اقتصادی، ارزی کشورهای عمده، شماره ۳۴، ۱۳۸۶/۹/۱۱، صفحه ۵.

مرکزی اروپا تقاضای افزایش نرخ بهره را به منظور مقابله با تورم کردند. در این میان بانک مرکزی اروپا با مقاومت در برابر افزایش نرخ بهره، آن را در حدود چهار درصد ثابت نگاه داشت. در پی افزایش قیمت‌های جهانی نفت، تورم در اقتصاد کشورهای صنعتی خود را نمایان کرد. به گفته کارشناسان، افزایش تدریجی تورم در حوزه یورو در بلندمدت باعث کاهش رشد اقتصادی این منطقه خواهد بود که به سهم خود نقش مهمی در رشد اقتصادی جهان دارد.

همزمان با آغاز سال نو میلادی دو کشور قبرس و مالت، یورو پول واحد اروپایی را در سرزمین خود به جریان انداختند. به این ترتیب حوزه یورو شامل ۱۵ کشور عضو است که همه تحت قوانین بانک مرکزی اروپا قرار دارند.

در آذر ماه سال ۱۳۸۶، بانک مرکزی امارات متحده عربی نسبت به افزایش ارزش درهم در مقابل دلار آمریکا به صرافی‌ها و مؤسسه‌های ارزی و مالی هشدار داد. بانک مرکزی امارات به صرافی‌ها اعلام کرده بود که قیمت برابری درهم در برابر دلار فقط توسط بانک مرکزی^۱ تعیین می‌شود و صرافی‌ها نیز باید معاملات خود را براساس نرخهای ارائه شده توسط بانک مرکزی انجام دهند. در پی افزایش ارزش درهم در مقابل دلار آمریکا، سرمایه‌گذاران برای تبدیل دلار به درهم به مؤسسه‌های مالی و صرافی‌ها هجوم آورده بودند.

در ادامه نبرد تجاری چین و ایالات متحده در این دوره، سازمان تجارت جهانی به سود ایالات متحده از چین خواست که یارانه‌های صادراتی را کاهش دهد. در سال ۲۰۰۶ کسری تجاری آمریکا در برابر چین به رقم ۲۳۳ میلیارد دلار رسیده بود. گزارش جدیدتر تجاری چین نشان داد که کسری تجاری آمریکا در برابر چین در یازده ماهه اول سال ۲۰۰۷ به ۲۳۹ میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار رسید.^۲

در بازار داخلی ارز در دی‌ماه ۱۳۸۶ میانگین قیمت فروش دلار آمریکا، پوند انگلیس، دلار کانادا و یک‌صدین ژاپن به ترتیب با ۰/۲، ۲/۴، ۱/۷ و ۰/۱ درصد کاهش نسبت به ماه قبل به ۹۴۱۹، ۱۸۸۳۱، ۹۴۵۰ و ۸۴۴۹ ریال رسیدند. میانگین قیمت فروش یورو در دی ماه در بازار تهران به حدود ۱۳۷۴۳ ریال رسید که نسبت به ماه قبل رشدی معادل ۰/۷۳ درصد را نشان می‌داد.

میانگین قیمت فروش سکه بهار آزادی طرح قدیم و جدید در بازار تهران در دی‌ماه به ترتیب به ۲۰۳۳۴۰۰ و ۱۹۲۷۹۲۹ ریال رسید که نسبت به ماه قبل به ترتیب رشدی معادل ۴/۱۳ و ۵/۲ درصد را نشان می‌دهد. میانگین قیمت فروش سکه بهار آزادی طرح قدیم و جدید نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب معادل ۲۴/۴ و ۳۶/۳ درصد رشد داشت. میانگین برآورد قیمت فروش سکه بهار آزادی طرح جدید در بازار تهران با در نظر گرفتن قیمت‌های جهانی طلا و نرخ دلار آمریکا در بازار

۱. روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۳۸۶/۹/۲۱، صفحه ۴.

تهران در دی ماه به حدود ۱۹۷۵۱۲۶ ریال رسید که حدود ۵۰۰۰۰۰ ریال بالاتر از قیمت سکه بهار آزادی طرح جدید بوده است که این امر نشان‌دهنده ثبات نسبی در بازار سکه در این ماه بوده است.

۸. مهم‌ترین تحولات بازار نفت، ارز و طلا در ماههای بهمن و اسفند میانگین قیمت هر بشکه نفت خام سبد اوپک به حدود ۹۷/۳ دلار آمریکا در اسفندماه ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل آن رشدی معادل ۱۱/۳ درصد را نشان می‌داد. میانگین قیمت هر اونس طلا در بازار نیویورک به حدود ۹۷۱/۲ دلار آمریکا در اسفندماه ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل و ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشدی معادل ۷/۲ و ۴۷/۵ درصد را نشان می‌داد.

میانگین نرخ برابری دلار آمریکا در برابر یورو، پوند انگلیس، ین ژاپن و یوان چین در بازار نیویورک به حدود ۰/۶۵۶۸، ۰/۵۰۱۹، ۱۰۳/۷۹ و ۷/۱۱۲۷ در اسفندماه ۱۳۸۶ رسید که نسبت به ماه قبل به ترتیب تغییراتی معادل ۳/۷-، ۱/۳، ۲/۹- و ۱/۹- درصد را نشان می‌داد. به این ترتیب طی دوره دو ماهه بهمن و اسفند سال ۱۳۸۶ در بازارهای مالی بین‌المللی شاهد افزایش قیمت‌های جهانی نفت و طلا و کاهش نرخ برابری دلار آمریکا در مقابل ارزهای معتبری مانند یورو، ین و یوان چین بوده‌ایم.

در تحلیل افزایش ۱۱/۳ درصدی قیمت نفت خام در بازارهای بین‌المللی طی این دوره باید گفت که افزایش تقاضای سودگرانه بازار، علت اصلی و مهم‌ترین عامل بوده است. همچنین تحلیلگران بازارهای مالی برای تبیین علل افزایش ۷/۲ درصدی قیمت جهانی طلا در دوره دو ماهه بهمن و اسفند ۱۳۸۶ این عوامل را مؤثر دانستند:

- افزایش قابل توجه قیمت‌های جهانی نفت خام،
 - تضعیف ارزش دلار آمریکا در بازارهای ارزی بین‌المللی،
 - انتظار کاهش نرخهای بهره دلار آمریکا توسط بانک مرکزی ایالات متحده آمریکا.
- نرخ بهره دلار آمریکا از ۵/۲۵ درصد در فروردین ۱۳۸۶ به حدود دو درصد در انتهای فروردین ۱۳۸۷ رسید.

قیمت هر اونس طلا در ماه ژانویه سال ۱۹۸۰ در بازارهای جهانی به حدود ۸۵۰ دلار رسید و بعد از آن به مدت بیش از دو دهه قیمت اسمی طلا نتوانست به آن حد برسد. کارشناسان بازارهای مالی معتقدند که به‌رغم افزایش فراوان قیمت هر اونس طلا در این برهه، هنوز قیمت واقعی هر اونس طلا نسبت به سال ۱۹۸۰ بسیار پایین‌تر است. علت این امر نیز آن است که ارزش واقعی ۸۵۰

نگاهی به بازار ارز و طلا و نفت در سال ۱۳۸۶ ۸۱

دلار در ژانویه ۱۹۸۰ برابر با ارزش ۲۱۱۹/۳۰ دلار در سال ۲۰۰۷ است. به این ترتیب هنوز قیمت واقعی طلا تا رسیدن به سطح سال ۱۹۸۰ فاصله زیادی دارد.^۱

در پی کاهش نرخ بهره دلار آمریکا در اوایل بهمن ماه ۱۳۸۶ توسط بانک مرکزی این کشور به منظور تحریک بیشتر در اقتصاد، کنگره و کاخ سفید بر سر یک بسته محرک اقتصادی به توافق رسیدند. اصلی‌ترین قسمت این طرح ضربتی، بازگرداندن بخشی از مالیات اخذ شده به مردم بود. مجموع مالیات بازپرداختی به خانوارها حدود ۱۵۰ میلیارد دلار می‌شود.

تحلیلگران اقتصادی بر این باورند که در شرایط فعلی سرمایه‌گذاران اعتماد خود را نسبت به بازارها به ویژه بازار سهام از دست داده‌اند. همچنین مردم تمایلی به مصرف ندارند و روند سقوط ارزش دلار در بازارهای جهانی باعث شده تا سرمایه‌گذاران خارجی نیز تمایلی برای سرمایه‌گذاری در بازار سهام ایالات متحده نداشته باشند.

در شرایطی که کاخ سفید بر سودمند بودن طرح ارائه شده خود تأکید دارد، گروهی از کارشناسان نسبت به پیامدهای بازگرداندن مالیاتها هشدار دادند. ایشان معتقد بودند که اجرای این طرح می‌تواند کسری بودجه دولت را افزایش دهد و با توجه به وضع اقتصادی ممکن است که مردم این پولها را پس‌انداز کنند.

بر طبق توافق احزاب دموکرات و جمهوری‌خواه در کنگره، قرار است باز پرداختها از اواسط ماه می میلادی آغاز شود. هدف از اجرای این طرح، افزایش نقدینگی در سطح جامعه است که به رونق اقتصادی کمک خواهد کرد.

در بازار تهران نیز میانگین قیمت هر عدد سکه بهار آزادی طرح جدید به ۲۲۳۷۸۵۰ ریال در اسفند ماه رسید که نسبت به ماه قبل رشدی معادل ۶/۹ درصد را نشان داد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با توزیع روزانه سکه در بازار داخلی، تقاضای تحریک شده بازار را در آستانه سال نو به خوبی پاسخ داد و مانع از آن شد که قیمتها در بازار تهران نوسان غیرعادی داشته باشد.

میانگین ماهانه قیمت دلار آمریکا و یورو در بازار تهران به حدود ۹۲۹۸ و ۱۴۰۲۷ ریال در اسفند ماه رسید که نسبت به ماه قبل تغییراتی معادل ۱/۱- و ۱/۹ درصد را نشان داد.

۱. گزارش اقتصادی، ارزی کشورهای عمده، شماره ۴۹، ۱۳۸۶/۱۲/۲۶، صفحه ۲۱.

(ریال)

جدول ۱. قیمت فروش دلار آمریکا در بازار تهران در سال ۱۳۸۶

شرح	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
نماد	۱۹	۲۶	۳۳	۴۰	۴۶	۵۲	۵۸	۶۵	۷۲	۷۸	۸۵	۹۲
میانگین	۹۳۱۳	۹۲۹۷	۹۲۱۴	۹۲۵۰	۹۳۶۰	۹۴۷۵	۹۶۷۵	۹۸۷۵	۹۴۳۹	۹۴۱۹	۹۳۸۷	۹۲۸۴

(دلاری)

جدول ۲. قیمت هر پیکه نفت خام سبک اوپک در سال ۱۳۸۶

شرح	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
نماد	۲۱	۲۱	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۲	۲۳	۲۲	۲۳	۲۳
میانگین	۶۲/۱۴	۶۳/۶۵	۶۶/۱۲	۷۰/۳۳۰	۶۹/۹	۷۱/۸	۷۷	۸۶/۸۲	۸۷/۶۷	۸۹/۴۴	۸۹/۴	۹۷/۱

جدول ۳. نرخ برابری دلار آمریکا در مقابل یورو در سال ۱۳۸۶

شرح	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
نماد	۱۶	۲۱	۲۱	۲۲	۱۹	۱۷	۲۰	۲۲	۲۳	۲۳	۲۲	۲۲
میانگین	۰.۸۴۶	۰.۸۴۶	۰.۸۴۴	۰.۸۴۳	۰.۸۴۲	۰.۸۴۷	۰.۸۵۰۵۲	۰.۸۵۸۴	۰.۸۶۸۳۳	۰.۸۶۸۱۱	۰.۸۶۸۷۱	۰.۸۶۵۶۸

جدول ۴. قیمت فروش هر اونس طلا در بازارهای بین‌المللی در سال ۱۳۸۶ (دلاری)

شرح	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
نماد	۲۱	۲۱	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۳	۲۴	۲۴	۲۳	۲۳	۲۲
میانگین	۶۸۵/۶۰۰	۶۹۷/۵۷۰	۶۵۶/۸۰۰	۶۶۷/۳۰۰	۶۹۷/۳۰۰	۷۴۲/۲	۷۸۸/۶	۸۰۳/۱۵	۸۶۰/۸	۹۱۶/۵	۹۷۱/۳	

(ریال)

جدول ۵. قیمت فروش سکه طرح جدید در بازار تهران در سال ۱۳۸۶

شرح	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند
نماد	۱۹	۲۵	۲۴	۲۳	۲۴	۲۲	۲۴	۲۴	۲۴	۲۵	۲۴	۲۳
میانگین	۱۵۴۳۵۰۰	۱۵۱۶۴۰۰	۱۴۹۸۷۸۲	۱۴۸۷۳۹	۱۵۱۳۲۵۰	۱۵۵۷۸۴۰	۱۶۳۳۷۵۰	۱۸۵۶۱۳۰	۱۸۳۳۵۵	۱۹۲۷۸۲۹	۲۰۹۳۳۹۱	۲۳۳۷۸۵۷

نگاهی به بازار ارز و طلا و نفت در سال ۱۳۸۶ ۸۳

منابع

الف) فارسی

بانک مرکزی، اداره مطالعات و سازمانهای بین‌المللی، «بررسی وضع اقتصادی- ارزی کشورهای عمده»،

شماره‌های ۴، ۵، ۲۱، ۲۲، ۲۴، ۳۱، ۳۰، ۳۴، ۳۶، ۴۱، ۴۹، ۵۰.

روزنامه دنیای اقتصاد، سه شنبه، دوم بهمن ماه سال ۱۳۸۶.

روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۳۸۶/۹/۲۱، صفحه ۴.

ب) سایتهای اینترنتی

www.kitco.com

www.opec.org

www.reuters.com

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پرو، شہ گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی